

uitgave 5 - 2017

online

KUNST

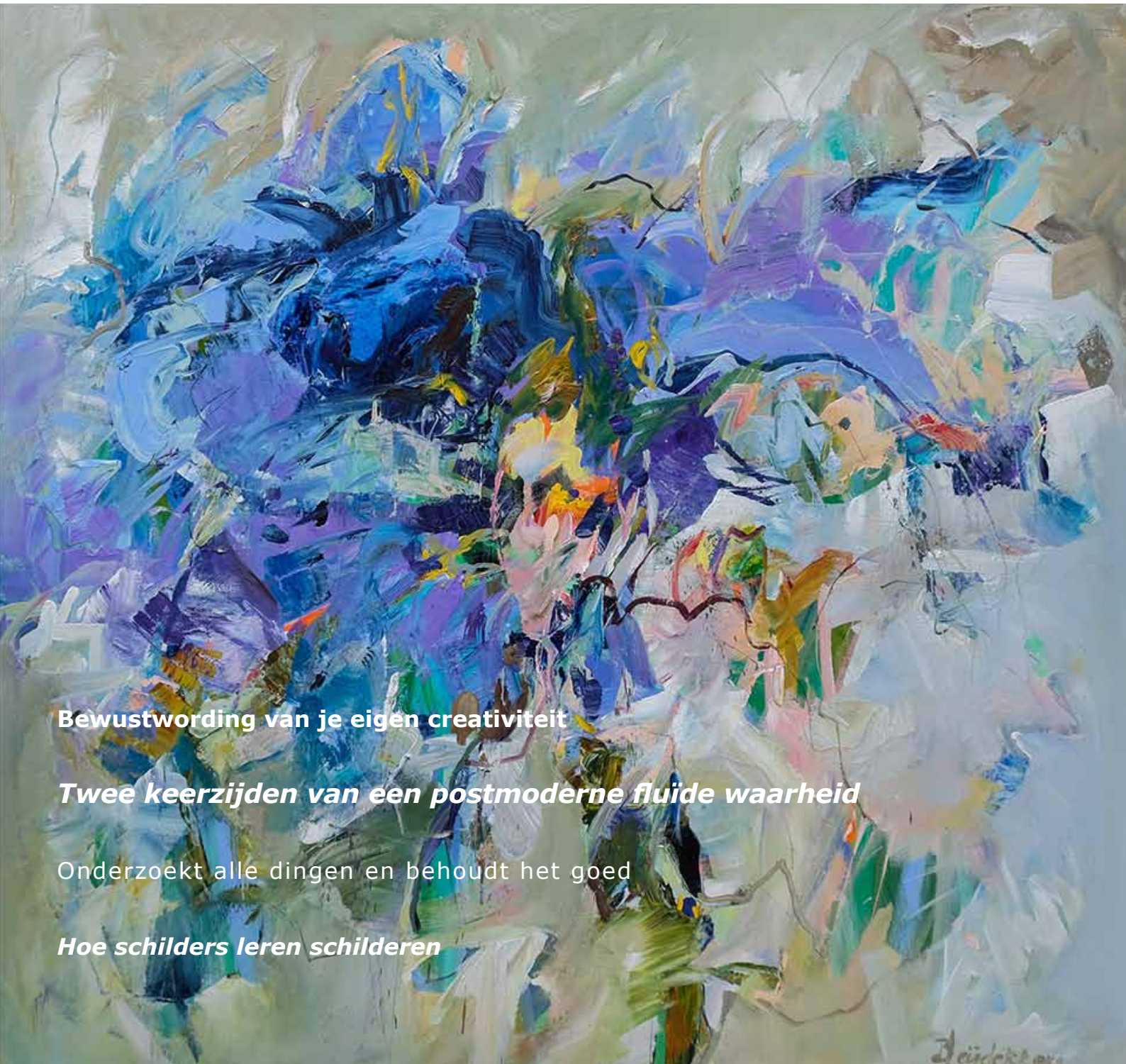
magazine

Bewustwording van je eigen creativiteit

Twee keerzijden van een postmoderne fluïde waarheid

Onderzoekt alle dingen en behoudt het goed

Hoe schilders leren schilderen

6 De vogels fluiten, de zon breekt door het wolkendek; het is tijd om te vertrekken

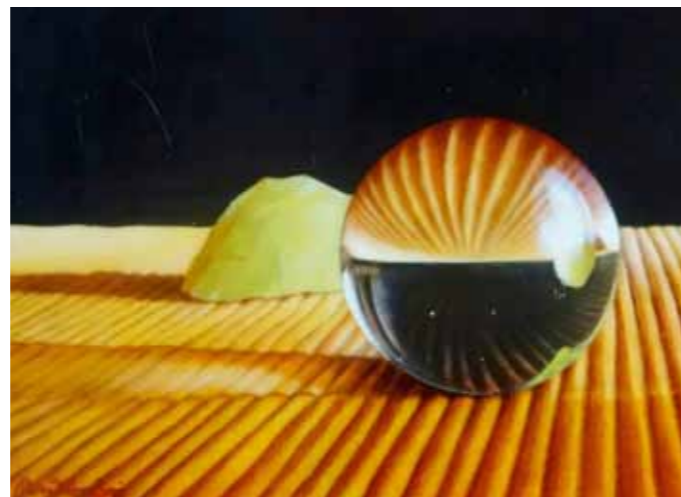
27 Humor in de kunst

8 Galerie De Tuinkamer

12 Twee keerzijden van een postmoderne fluïde waarheid

22 Hoe schilders leren schilderen

online KUNST magazine

onlinekunstmagazine is een initiatief van Artvices. Zij wil graag kunstliefhebbers met kunst(enaars) in contact brengen en dat doet zij door middel van de website *onlinekunstenaars*, dit magazine, het onlinekunstboek en de App *onlinekunstenaars*.

onlinekunstmagazine verschijnt vier keer per jaar.

Aan dit nummer werkten mee:

Sarah Creek
Philine van der Vegte
Dirk Hemrica
Marika Taborsky
Roel Elbers
Angeliva Obino
Eric Winder
Liesbeth van Welbergen
Marika Taborsky
Anneke Leliefeld, Museum Valkhof
Jan Braber
Marjan Smit

online KUNST magazine

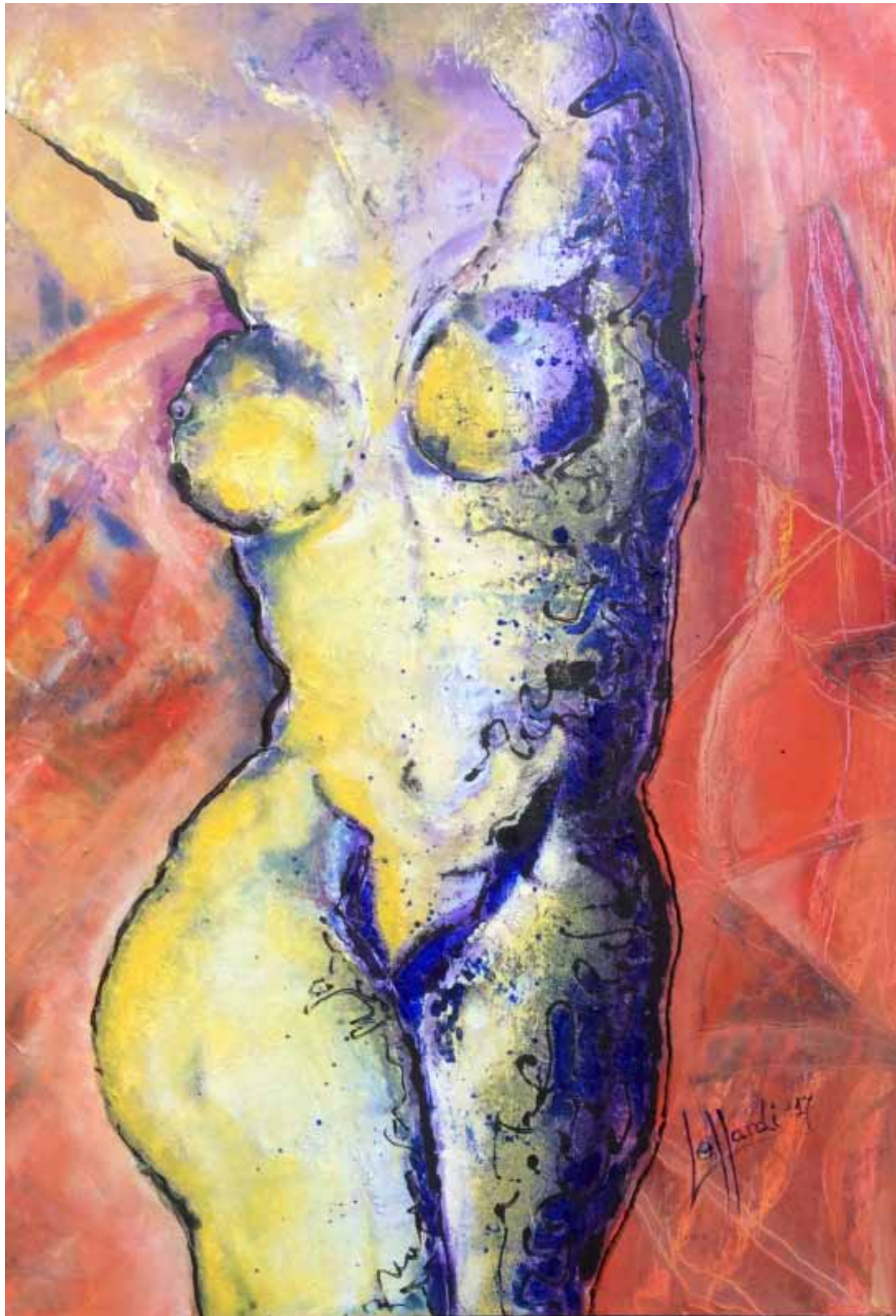

Kunstwerk 'Blue Velvet' op de cover is van Bernadette Leijdekkers.
www.leijdekkers.nl

INHOUD

- 4 Dirk Hemrica: persoonlijk zijn er steeds weer nieuwe ontwikkelingen en is dat een uitdaging om te gaan onderzoeken.
- 6 De vogels fluiten, de zon breekt door het wolkendek; het is tijd om te vertrekken
- 8 Galerie De Tuinkamer
- 10 Anders Zorn, portretschilder rond 1900
- 12 Twee keerzijden van een postmoderne fluïde waarheid
- 14 Bewustwording van je eigen creativiteit
- 16 KUNSTPROJECT Cabin Art in Koksijde
- 18 Museum Het Valkhof, Hèt museum van de Romeinen en van Nijmegen
- 20 Dirigent, regiehouder, schilder
- 22 Hoe schilders leren schilderen
- 24 Onderzoekt alle dingen en behoudt het goede
- 26 Humor in de kunst
- 28 Bosloper, Educatief programma bij kunsttentoonstelling in het bos
- 30 Geen sigaretten, maar kunst uit automaat
- 31 Opvallend werk deze week op Facebook
- 32 Nieuw bij www.onlinekunstenaars.nl

Dirk Hemrica

Vanaf de jaren negentig ben ik mij meer gaan verdiepen in het schilderen met olieverf.

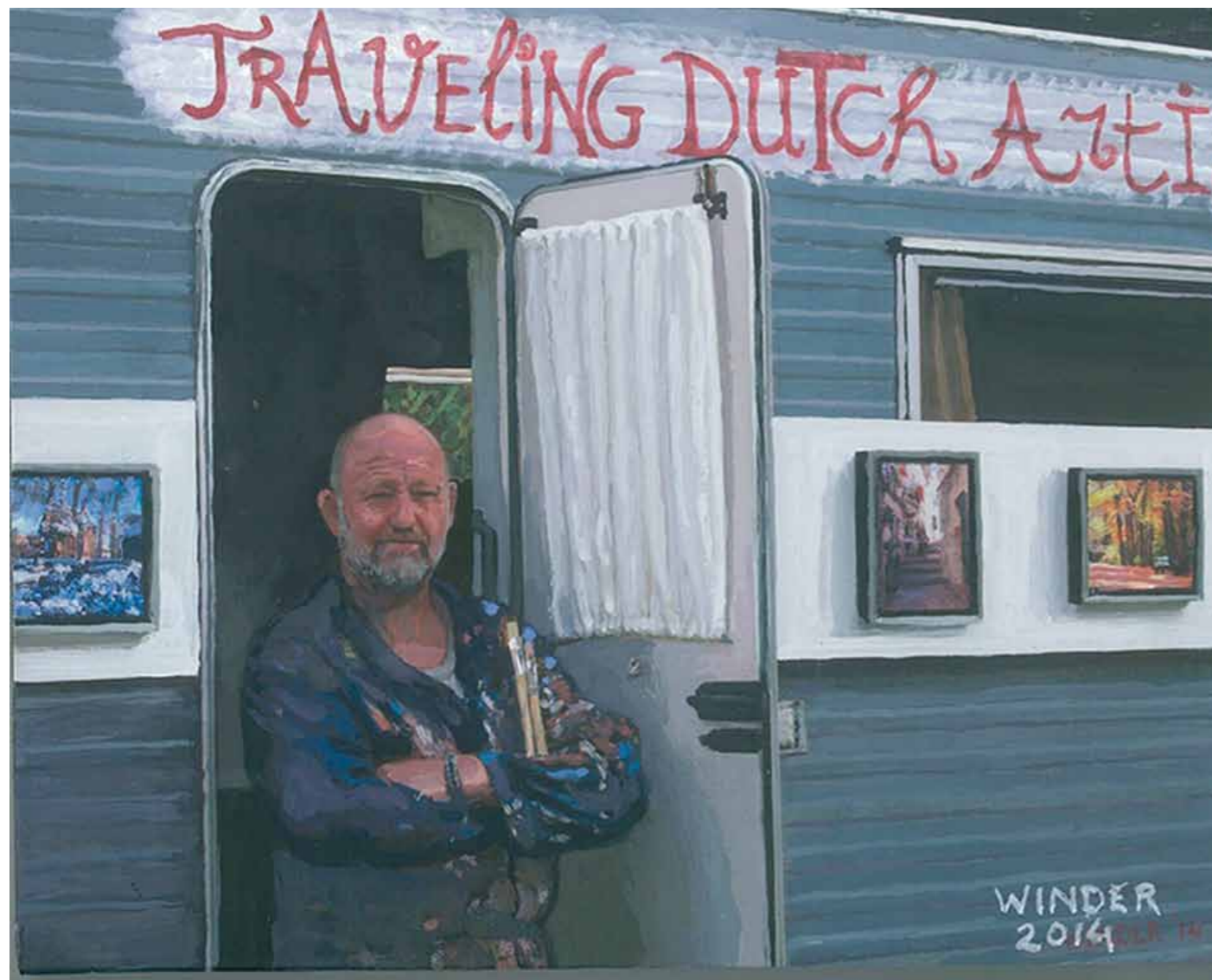
Naast mijn werk als SPW-er heb ik deze rode draad in mijn leven verder weten te ontwikkelen d.m.v. het volgen van een opleiding voor beeldende kunst (2 jaar) en tal van workshops o.a. modeltekenen...

Vervolgens kent dit proces geen grenzen,..... eindeloos te noemen.

Persoonlijk zijn er steeds weer nieuwe ontwikkelingen en een uitdaging om dat te gaan onderzoeken!!

www.kridart-hemrica.nl
Voor meer info: [klik hier](#)

**“De vogels fluiten,
de zon breekt door het
wolkendek; het is tijd om
te vertrekken”**

Door: Eric Winder

Op 4 november 1953 ben ik geboren in een zomerhuisje aan de Noordlaan in het kunstenaarsdorp Bergen (NH). Ik had er zin in!

Een half jaar later verhuisde ik samen met mijn ouders naar het 'ghetto' van datzelfde Bergen; de Jaap Weijandweg, waar ook de door nonnen gerunde kleuterschool was. Daar liep ik een paar jaar later mijn eerste trauma's op. Op 7-jarige leeftijd verhuisde ik wederom met mijn ouders en inmiddels twee broertjes naar een nieuwbouw-enclave midden in de polder van Bergen, de Zuurvensweg. Ondertussen zat ik op de Adelbertusschool, een katholieke jongensschool, waar ik nog meer trauma's opliep. Om daar iets aan te doen, ontwikkelde ik mij tot de beste van de klas, met een IQ waar menig Nobelprijswinnaar jaloers op zou zijn! Vanzelfsprekend stroomde ik door naar het Gymnasium, die ik op mijn gemak en Cum Laude voltooide. Daar bleek dat ik, behalve een talent voor tekenen (een 10), ook een talent voor scheikunde had (ook een 10). Dus ging ik op mijn 19e levensjaar scheikunde studeren aan de Universiteit van Amsterdam en verhuisde ik naar een studentenflat in Diemen. Eenmaal weg uit het ouderlijk huis was het snel gedaan met mijn braafheid. Binnen een jaar was ik de huisdealer van de studentenflat, begon ik te blowen en te drinken en waren de meisjes niet bij mij weg te slaan. Een carrière als scheikundige werd steeds minder aantrekkelijk en toen ik bovendien de film Turks Fruit zag, was de keuze snel gemaakt: ik wilde kunstenaar worden!

Ik werd toegelaten tot de Rietveld Academie, waar ik een passie ontwikkelde voor het impressionisme. De drank en de vrouwen werden ingeruild voor terpentijn en penselen en in alle eenzaamheid schilderend tot diep in de nacht, beleefde ik, in

de tot atelier omgebouwde gemeenschappelijke keuken, misschien wel de gelukkigste jaren in mijn leven.

Halverwege de Rietveld sloeg echter het noodlot toe. Ik las een boekje van Nietzsche en diezelfde avond nog werd ik 'verlicht': een bliksemschicht van liefde trof mij en ik werd voor een paar uur van de wereld weggevaagd. De volgende dag besloot ik mij te wijden aan het schrijverschap en de filosofie. Na drie jaar van schrijven, schrijven en nog eens schrijven begon het tot mij door te dringen: als ik zo doorga word ik gek! Ik besloot terug te gaan naar de Rietveld die ik twee jaar later in 1980 met succes voltooide, om vervolgens in het beruchte zwarte gat terecht te komen. Ik had geen zin meer om te schilderen. Dus besloot ik te gaan reizen. Met mijn Solex vertrok ik van Amsterdam naar Athene en verdiende mijn geld op straat met het tekenen van portretten. Dit bleek uiteindelijk de vrijheid te zijn, waar ik mijn hele leven naar had gezocht!

Terug in Nederland besloot ik mijn huis in Amsterdam op te geven en de wijde wereld in te trekken. Om een startkapitaal te vergaren deed ik mee met de Kunst 10-daagse in mijn geboorteplaats Bergen, waar ik in één klap bijna al mijn schilderijen verkocht. Zo pendelde ik drie jaar heen en weer tussen Zuid-Frankrijk, Bergen en Thailand, totdat mijn toenmalige vriendin zwanger werd. Ik aanvaardde mijn verantwoordelijkheid en zo kwam aan het onbezorgde reizen een einde. We schrijven februari 2015: mijn zoon is inmiddels 12 jaar, de inspiratie om steeds maar weer leuke Bergense taferelen te schilderen is tanende. Ik heb een vrouw ontmoet die, net als ik, wil reizen en de motor van mijn tot mobiele omgebouwde camper ronkt!
De vogels fluiten, de zon breekt door het wolkendek; het is tijd om te vertrekken!

Galerie De Tuinkamer

Door: *Liesbeth van Welbergen*

In september 2016 is Galerie De Tuinkamer in Hoofddorp (Haarlemmermeer) van start gegaan.

Mensen ontmoeten, kunstenaars een kans geven, bijdragen aan een goed doel en zorgen voor blijvend woongenot. Dat zijn de drijfveren waardoor Els en Piet Dees besloten hun huis en tuin te verbouwen tot een galerie annex beeldentuin. Daarmee hebben ze een unieke locatie voor kunstenaars gecreëerd om te exposeren.

Els komt uit een kunstzinnig nest. Haar moeder was kunstenares en zij is letterlijk tussen de kwasten en geur van verf opgegroeid. De intentie van Piet, chemisch ingenieur en werkzaam geweest als docent wiskunde, is om een ambassadeur van de kunst te zijn en die te promoten.

Zij zoeken 2 of 3 kunstenaars per expositie, die gezamenlijk een mooie combinatie van technieken en vormen weergeven in de galerie en beeldentuin. Daarbij kiezen zij voor een persoonlijke benadering van getalenteerde kunstenaars en laten zich niet leiden door de laatste trends maar door creativiteit en talent. Ook worden er filmpjes gemaakt van de kunstenaars tijdens het werkproces in hun atelier.

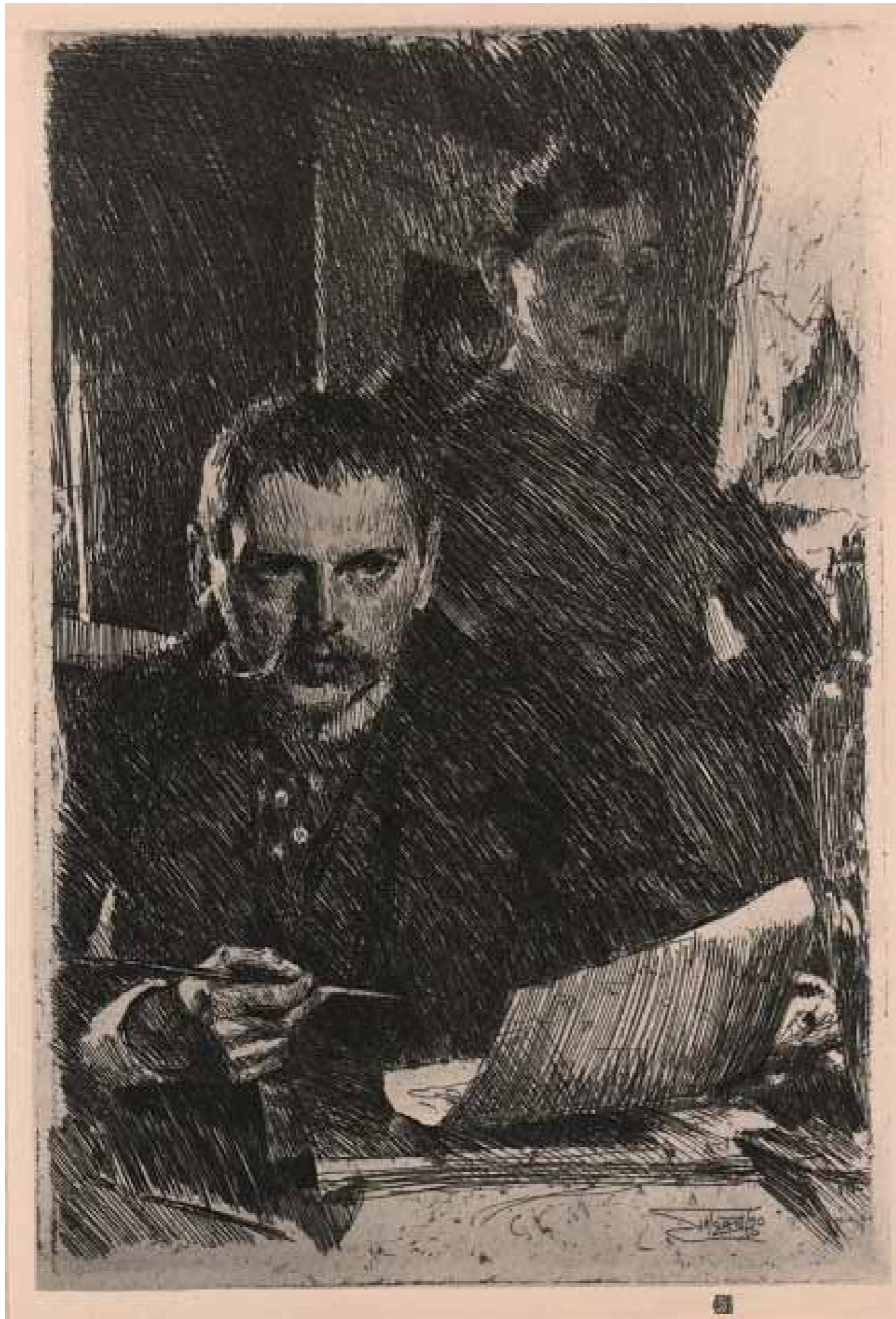
Er worden 4 exposities per jaar van elk 9 weken gepland. Aan de exposant wordt een bijdrage van € 25,- gevraagd om de kosten te dekken voor

opening en PR. Het streven is om hedendaagse beeldende kunst meer onder de aandacht te brengen door activiteiten evenementen en concerten te organiseren in en rondom Galerie De Tuinkamer.

Els en Piet doneren van elke verkoop 5% aan Justice and Care, een organisatie die zich vooral inzet om wereldwijd verkrachte vrouwen en hun kinderen te redden en te ondersteunen.

Anders Zorn, portretschilder rond 1900

door *Philine van der Vegte*

Deze zomer was in het Sven Harry Kunstmuseum in Stockholm een deel van de collectie van het Anders Zorn museum te zien. Ik ben al lang een bewonderaar van Zorn, en we waren in de buurt, dus natuurlijk gingen we met het gezin in vakantiestemming de expositie bezoeken.

Society figuren

Anders Zorn (1860-1920) was een tijdgenoot, vriend en directe concurrent van John Singer Sargent. Hij is bekend vanwege zijn portretten van Europese en Amerikaanse society figuren, en aquarellen met een prachtige weergave van licht op het water.

Internationale portretten

Op zijn vijftiende werd hij toegelaten tot de Koninklijke Zweedse Academie voor Schone Kunsten, en specialiseerde zich daar in aquarel. Hij kwam zelf uit een eenvoudige familie, maar trouwde met de welgestelde Emma Lamm in 1885. Dankzij haar goede contacten ging de wereld van internationale opdrachtgevers voor hem open en ze woonden samen ook enige tijd in Parijs en in de Verenigde Staten, waar hij een zeer veelgevraagd portretschilder werd.

Verrassing

De grote verrassing van de expositie waren voor mij de prachtige etsen. Er was een hele wand vol van te zien, en op veel van de afdrukken waren ook zijn schilderijen te herkennen. Fijn, en met een waanzinnig gevoel voor toon. De schilderijen, schijnbaar eenvoudig en soms zelfs grof geschilderd, waren nu eens van dichtbij te bekijken, zodat ook de kwaststreek goed zichtbaar werd. Het

lijkt er haastig op gekwakt, maar wel op de goede plek. Toch lijkt het me niet waarschijnlijk dat het echt zo snel geschilderd is, gezien zijn overduidelijke geduld bij de aquarellen en etsen.

Om zelf te oordelen moet u naar het Anders Zorn museum in Mora. Een mooi boek met veel illustraties is "Anders Zorn, Sweden's master painter" door Johan Cederlund.

Portret van Mrs. Bacon, 1897, olie op doek

<< *Zorn en zijn vrouw, zelfportret, ets*

Jean en Hans Arp;

Twee keerzijden van een postmoderne fluïde waarheid

Door: Angelica Obino

Is Dadaïst keerde Jean Arp zich resoluut af van het idee dat men de oude kunst kon overtreffen. Hij richtte zich op dat wat hem fascineerde; de benadering. " Alles is een benadering, minder dan een benadering want bij nauwkeurige beschouwing is zelfs het meest geslaagde schilderij een smerige met wratten bezaaide benadering, verdroogd magma, een woestijn van maankraters".

"Wat een arrogantie zit er in perfectie verscholen." Zo spreekt hij over schilderkunst in "On my way, Poetry and Essays (1912-1947,1948). In dat opzicht is hij alles behalve en toch ook een kind van zijn tijd. Hij zou ook heel goed kunnen leven in deze tijden van Metamodernisten; de hang naar oprechtheid; waarheid an sich als drijfveer spreekt ook uit zijn dadaïstische engagement. Het postmoderne tijdperk is niet meer. We leven op de puinhopen van de deconstructie en zoeken naar oprechtheid zonder de ironie van naar enige houvast aan betekenis. Dat dubbele zoeken en de oprechtheid waarmee Arp zijn oeuvre opbouwde spreekt deze bezoeker van de tentoonstelling "Arp: The Poetry of Forms "het meest aan. Arp richt zich voornamelijk op zijn eigen kleine verhaal dat hij verbindt met het grote verhaal van de natuur en het leven waarin alle waarheid te vinden is. Vorm is leidend zowel in taal als in beeld; alles verbindend met elkaar en alles op zichzelf schattend, met een groot oog voor detail.

David Foster Wallace, een van de grondleggers van de New Sincerity: 'Sarcasm, parody, absurdism and irony are great ways to strip off stuff's mask and show the unpleasant reality behind it. The problem is that once the rules of art are debunked, and once the unpleasant realities the irony diagnoses are revealed and diagnosed, "then" what do we do?'

Opvallend vult Arp in mijn beleving dit gat vanuit zijn tijdscapsule in het dada tijdperk moeiteloos aan. Wat opvalt is dat zijn kunstenaarsproces dat hem zijn gehele carrière beheerst. Zoals hij zich naar zijn oorsprong Hans en naar zijn verdere woonomgeving Jean in benaming schikte, zo spreekt hij over deze sculptuur de beschouwer aan met een opdracht; "Sculpture a être perdue dans la Forêt (een brons 1/5 susse) gemaakt tussen 1953-1958. Om in het bos verloren te raken, een sculpture in 3 vormen geeft mij een duidelijk en helder beeld van een kunstenaar die altijd bezig was zichzelf veelzijdig te vernieuwen en die zijn kunst dichtbij zichzelf hield en gebruikte als communicatiemiddel naar de wereld om zich heen. Hij vernieuwde zich constant als een slang die zijn huid aflegt. Zo werden in eerste instantie al volkomen werken, keer op keer opnieuw uitgevonden met of zonder weglating van kenmerken.

Klein saillant typisch ironisch dadaïstisch detail vind ik onderaan de benaming (accepted by HM Government in lieu of tax and allocated to the Tate Gallery 1986). Voor iedere creatieveling is Arp zijn leven en werk een must zoals ook zijn wijdverbreide netwerk waar vele bekende namen voorbij trekken een rijke voedingsbodem is. Zelfs in tijden voorbij de Grote verhalen, blijft Arp kaarsrecht overeind. Zoals Donald Judd in de jaren tachtig hem hoog achtte als wegbereider van de abstracte kunst zo beschouw ik hem als een leermeester in oprechtheid.

Arp's werk is er in de volle breedte te zien: sculpturen, reliëfs en werken op papier, poëzie, geschriften en publicaties. De tentoonstelling omvat circa tachtig werken, afkomstig van de drie Arp-stichtingen in Berlijn, Parijs en Locarno en uit onder meer Kunstmuseum Basel, Tate Londen en Centre Pompidou Parijs.

Nog te zien tot 17 september 2017 in het Kröller-Müller Museum

Bewustwording van je eigen creativiteit

Door: Sarah Creek

"Schilderen, dat kan ik niet" En daarna hoor ik vaak; "Ik ben niet creatief". Als de cursisten mijn werk zien zeggen ze bijna allemaal dat ze dat niet kunnen en dat ik er vast en zeker een opleiding voor heb gehad of dat ik gewoon creatief ben.

Ik ben inderdaad heel erg creatief, Ik kan er niet zonder. Niet alleen op schildervlak maar ook het verzinnen van activiteiten en projecten rondom kunst, het geven van workshops, en korte verhalen schrijven. Als ik niet kan creëren word ik doodongelukkig. Creëren is een soort levensbehoefte geworden. En ik denk dat ieder mens er behoefte aan heeft.

Tijdens de lessen kom ik regelmatig tegen dat cursisten zich van tevoren al gaan verontschuldigen: "Je moet niet te veel verwachten hoor! Ik kan er niets van". Ik vind dat dan zo jammer. Het heeft wat mij betreft met angst te maken. Iets mooi willen en moeten maken van zichzelf en dan bang zijn om teleur te stellen. Wat mij betreft beperkt die angst creativiteit en het durven proberen.

Maar wat is MOOI? Is dat niet een subjectief iets? De een vind iets mooi en de ander niet. "Het moet wel wat voorstellen, je moet wel zien wat het is". Dat hoor ik ook vaak. Het blijkt dan en heel proces te zijn om die gedachtegang te veranderen.

Tijdens het Open Atelier leer ik de leerlingen de grondbeginselen van tekenen en schilderen, het mengen van kleuren, de verschillende technieken zoals glaceren of met paletmes werken. Dat vind ik belangrijk, de techniek. Die kan je gebruiken om je creativiteit tot uiting te brengen. Maar bovenal wil ik dat ze het concept MOOI loslaten. Ik probeer ze te leren verwachtingen los te laten. Mee te gaan met wat er op doek ontslaat. In het moment proberen te komen en naar het gevoel. Creativiteit heeft wat mij betreft te vooral te maken met loslaten van verwachtingen en gedachte en terug te gaan naar wat er vanbinnen speelt.

Het Open Atelier bestaat nu alweer bijna 4 jaar en ik zie leerlingen van het eerste uur schilderijen maken waarvan ze zelf nooit hadden gedacht die te kunnen maken. Ze zijn verbaasd en gelijk trots. Het geeft zelfvertrouwen en het werkt zeer verslavend. Schilderijen worden zelfs verkocht en mensen in de directe omgeving zijn blij verrast met een prachtig persoonlijk cadeau. Dat is dus wat creativiteit doet met een mens.

"Schilderen, dat kan ik niet", ga ik ook het komende seizoen weer veel horen. Naast het "Ik ben niet creatief". Het mooie van mijn rol als docent is dat ik na tien lessen een omslag zie. En dat is het meest bijzondere van lesgeven. De bewustwording van eigen creativiteit.

www.sarahcreekartasconnection.com

KUNSTPROJECT *Cabin Art in Koksijde*

Afgelopen zomer vond de 9de editie plaats van Cabin Art, met als titel **Storm**, uiteraard verwijzend naar de zee als ze boos is. Het unieke van dit kunstproject is de vergankelijkheid. Wat ze op de strandcabines aanbrengen is tijdelijk. Sommigen hangen aan het strandhuisje hun kunstwerk op een paneel, anderen maken hun werk ter plaatse. Drie maanden zorgden de kleurrijke en kunstzinnige cabines voor een verbinding tussen de soms stormachtige wateren van de Noordzee en de vele passanten op de Zeedijk.

Hierbij een impressie

Museum Het Valkhof

Hèt museum van de Romeinen en van Nijmegen

Midden in het centrum van Nijmegen staat Museum Het Valkhof.

Hèt museum van de Romeinen en van Nijmegen, de oudste stad van Nederland.

In een sprankelend modern gebouw kan je genieten van tentoonstellingen en activiteiten voor jong en oud!

Nicolaas en de prinses uit het oosten

14 oktober 2017 t/m 7 januari 2018

Kom dit najaar naar de familietentoonstelling 'Nicolaas en de prinses uit het Oosten' en ontdek het bijzondere verhaal van prinses Theophanu en hoe zij de heilige Nicolaas meebracht naar Nederland. Ga mee op avontuur en wandel door het sprookjesachtige decor van kunstenaars Marga van den Heuvel (Wamel, 1977).

22 oktober: opa en oma dag

Museum Het Valkhof roept alle opa's en oma's op om 22 oktober met hun kleinkinderen naar het museum te komen om samen te genieten van de bijzondere publieksopening van de sprookjesachtige familietentoonstelling 'Nicolaas en de prinses uit het Oosten'. Deze laatste dag van de Herfstvakantie zijn er activiteiten voor jong en oud. Ook als je geen opa of oma bent, ben je van harte welkom! Alle (klein)kinderen (t/m 18 jaar) mogen gratis naar binnen.

Keiko Sato - Forbiden

5 t/m 24 september 2017

In de zomer van 2018 is in Museum Het Valkhof de tentoonstelling '99+1' te zien, waarin Nico Huijbregts vertelt over 99 werken van Nijmeegse kunstenaars. Één van die kunstenaars is Keiko Sato.

Sato maakt installaties die uniek zijn voor de plek waar het werk te zien is aan. Voor de tentoonstelling en publicatie in 2018 heeft Huijbregts gekozen voor Forbiden, een installatie die reflecteert op verboden gebied. Om Huijbregts de gelegenheid te geven over dit specifieke werk te schrijven, maakt Sato haar installatie nu al in Museum Het Valkhof. Dat is spannend, zowel voor de kunstenaar, de auteur, als het museum. In de werkwijze van Keiko Sato speelt niet alleen de plek mee, maar is onherroepelijk ook een rol weggelegd voor de omstandigheden. Zal het werk er nu, in het najaar van 2017, anders uitzien dan in de zomer van 2018? En wat zegt dat over de kunstenaar en haar blik op de veranderende wereld? Bezoekers kunnen het

proces van Sato volgen. Van 5 tot en met 12 september, behalve in het weekend, zijn zowel Keiko Sato als Nico Huijbregts aanwezig om met elkaar en het publiek in gesprek te gaan.

Nuni Weisz - Nieuwe Oogst

17 september 2017 t/m 2 januari 2018

'Nieuwe Oogst' is een initiatief van Galerie Bart, waarbij getalenteerde, vers afgestudeerde kunstenaars van Nederlandse kunstacademies de mogelijkheid krijgen om te exposeren. In Museum Het Valkhof wordt het bijzondere werk van Nuni Weisz getoond. Haar werk is speels in al haar bescheidenheid en daagt uit tot interactie.

De handtekening van Robert Terwind

t/m 14 januari 2018

In oktober 2017 verschijnt op initiatief van Kunstmagazijn de publicatie 'De handtekening van Robert Terwindt' met bijzondere verhalen over de kunstenaar en zijn werk. Wij laten een selectie zien van schilderijen van Terwindt uit onze eigen collectie. Terwindt tekent en schildert vooral groot. Met kwast en penseel, zet hij ogenschijnlijk lukraak toetsen en streken neer op maagdelijke doeken, laag na laag. Zo vertelt hij zijn verhaal, die of ze nu abstract, figuratief of realistisch van aard zijn, altijd te lezen zijn.

museum | het | valkhof | nijmegen

kunst en
archeologie

Kom naar Museum Het Valkhof in Nijmegen!

Kelfkensbos 59

6511 TB Nijmegen

024 360 88 05

info@museumhetvalkhof.nl

www.museumhetvalkhof.nl

Dirigent, regiehouder, schilder

Mijn ervaring bij het maken van een schilderij is dat ik de dirigent ben en degene ben die graag de regie wil houden.

Herkent u dat?

Ik zal het uitleggen. Natuurlijk heb je een plan, een ontwerp. Dat werk je uit tot en laten we even bij de muziek blijven, een goed klinkende compositie.

Het concept werk je verder en verder uit in een aantal schetsen en niet te vergeten de onvermijdelijke verbeelding. Je creëert in je hoofd het perfecte schilderij. En op dat perfecte schilderij klopt werkelijk alles. Elke streep is raak en elke plek heeft betekenis, kortom de perfecte compositie is gemaakt. In je hoofd althans en nu nog moet het op het canvas komen.

Dan komt de fase van concentratie. Zoals een dirigent ook in zijn studeerkamer in alle stilte met de bladmuziek voor zijn neus met zijn baton driftig heen en weer slaat. In zijn hoofd hoort hij de perfecte uitvoering van het muziekstuk. Hij oefent en concentreert zich tot het moment daar is dat het echt moet gebeuren.

De spanning stijgt.

Zo vergaat het de schilder ook. Starend naar het doek waar de voorstelling op moet komen wordt de spanning opgebouwd. Al maar de lijnen en de plekken volgend waar het volgens hem over moet gaan in het schilderij. Concentratie en spanning. Herkent u het nog?

En dan als in trans geraakt, gaat het werk een aanvang nemen. De muziek passend bij de sfeer van het te maken schilderij wordt aangezet. De verf staat klaar, de stokken staan in de potten, de paletmessen liggen klaar, een laatste moment van concentratie en off we go!

En dan dames en heren begint het werkelijke gevecht. Houd ik het tempo goed in de gaten, zijn de tonen goed gekozen, verlies ik de harmonie niet uit het oog. Niet te hard. Klopt het totaal plaatje nog.

Afstand nemen. Goed kijken. Weer zwaai ik met de stokken met verf over het doek. Ik gesel het canvas met het paletmes,

schraap wat heen en weer. Ik gooi nog wat rood in de hoek. En ik voeg wat terpentijn toe om de zaak wat beter in elkaar te laten vloeien. U begrijpt het al, ik probeer de regie te houden.

Nog een keer goed kijken. Yes, daar mis ik nog wat. Ik voeg wit toe, zoals de dirigent ineens de koperblazers activeert.

Na veel wilde en afgepaste gebaren nader ik gevoelsmatig het eindstadium van het schilderij.

Dan volgen de laatste toetsen die het schilderij compleet moeten maken. En ik moet stoppen, anders ga ik het verpesten. Het muziekstuk is klaar, de dirigent legt zijn baton neer draait zich om naar zijn publiek en maakt een diepe buiging. Hij bedankt het orkest en hij leest de volgende dag in de krant welke impact zijn werk heeft gehad. Dan pas weet hij of hij zijn werk echt goed heeft gedaan.

Zo gaat dat ook met mijn schilderijen, ik stop, zet de stokken in de potten. Ik neem nog een keer afstand en nadat ik zie dat de tonen en de klankkleuren er goed in zitten, sluit ik de deur van het atelier. De volgende dag, nadat de verf zijn werk heeft gedaan, zie ik de impact die het heeft gehad op het resultaat. Pas dan kan ik tevreden zijn of niet, want de techniek die ik volg is die van het gieten en druppelen van de verf op het canvas. Zodoende voel ik mij zeer verbonden met de dirigent.

Jan Braber, kunstenaar en vormgever
www.interieur2u.nl

Hoe schilders leren schilderen

Op een oud landgoed in Gelderland vielen alle levenslijnen van beeldend kunstenaar en docente Marjan Smit-van der Wielen samen.

Samen met Marjan Nijhuis richtte ze er in 2015 de Vakopleiding voor Ikonenschilders op en in 2016 de Vakopleiding Oude Meesters.

Afgelopen jaar ontwikkelde ze de Vakopleiding Italiaanse & Vlaamse Renaissance.

Hier volgt haar relaas over hoe biografie, persoonlijke vragen en gevoelens van zusterschap kunnen leiden tot het vormgeven van stevige opleidingen.

„In musea liep ik altijd voorbij aan de religieuze kunst. Kunst uit de oudheid en ikonen etc. Als meisje uit een katholiek gezin waren religieuze beelden vertrouwd en vanzelfsprekend; ze hoorden bij het leven van alledag en in de kerk. Tijdens mijn leertijd op verschillende ateliers van ervaren professionals, zoals bijvoorbeeld de Britse portretschilder Michael Reynolds en de Nederlandse portretschilder Cornelis Lemair speelde religieuze kunst geen rol. Maar het idee, het religieuze beeld, bleef een vanzelfsprekend iets in mijn leven. Alleen... ik dacht er nooit over na hoe de makers, de schilders en monniken ikonen of religieuze beelden maakten. Ze waren er gewoon. Een on-aantastbare, geestelijke wereld, die ik verstond.

Inmiddels werkte ik fulltime als kunstenaar en docente en ik merkte hoe mensen reageerden op mijn werk, met name op de stillevens met het ei, de glazen bol en de steen waar ik een serie van maakte. Men was enthousiast en opgetogen, verheugd. Toen ik een serie zeer fijn geschilderde rozen maakte in een schilderperiode die gepaard ging met contemplatie, sprak men van sublimatie, liefde en symboliek. Voor

mij was het de normaalste zaak van de wereld om door de materie heen in een andere dimensie te zijn tijdens het schilderen. Dat anderen, via mijn schilderijen, daar toegang tot kregen: Het was een eye opener. Maar voor het zover was, was er werk, veel werk aan de winkel.

Zorg en herstel

Halverwege de jaren negentig raakte ik geestelijk enigszins uit balans. Ik zocht hulp bij de Jungiaanse psychoanalytica Dr. Barbara Miller. Jarenlang raakten wij in gesprek over mijn angsten, zorgen en gepieker over het leven. Vanaf dat moment ontstond er contact met een nieuwe geestelijke voeding, een nieuwe adem. Tegelijkertijd volgde er een periode van diepe rouw, over het verlies en

moeten inzien dat leeftijdsgenoten intussen carrière maakten enz. De rouw werd begrepen, mijn vragen over hoe het nu verder moest, mochten er zijn. Dr. Barbara Miller zei: "We zullen zien. Op een dag ben je zover om weer contact te maken met de wereld, de maatschappij. En de manier waarop zal

„Verdwaal niet in je verlangen om origineel te willen zijn, leer eerst het vak. Bij de beste leermeester die je vinden kunt.“

bij jou passen. Omgaan met de onzekerheid, het niet weten, is het werk dat we te doen hebben." Meindert Smit, mijn man, en ik leefden diep teruggetrokken in een bos. Daar herstelde het contact met mijn spiritualiteit volledig. Begeleid door Dr. Barbara Miller herschreef ik het inmiddels lijvige boek over het proces van mijn psychoanalyse én schilderde mij een weg terug naar de wereld: Ik exposeerde, verkocht

werken, experimenteerde met beeldtaal, vorm en het spel van kleur en gaf les aan een academie. Ik was klaar om terug te keren naar de maatschappij; gereed om mijn bijdrage te leveren; vaardigheden, beroepshouding en visie op talentontwikkeling en creativiteit door te geven.

De ontmoeting

En opeens was daar, op de academie waar we beiden doceerden in klassieke realistische schilder technieken, mijn collega, Marjan Nijhuis. Zij toonde mij haar ikonen. De kracht die daar vanuit ging, het gesprek over haar ikonen, het was een onvergetelijke ervaring. Zij vertelde mij over de symboliek, de kleuren in de ikonen en andere religieuze kunst. Langzaam kwamen zowel de ikoon als de wereld achter de ikoon, dichterbij. De inhoud en de techniek: Ik kon het opeens zien. Er groeide een tomeloze nieuwsgierigheid en belangrijker nog, ik realiseerde mij dat de religieuze beelden, waaronder ikonen, gemaakt waren door mensenhanden, door schilders, met penselen en verf. Dus ik taste door de mystiek heen en ontdekte dat de ikoon, van oorsprong een niet door mensenhanden geschilderd religieus beeld, zeker wel door mensen van vlees en bloed geschilderd waren. Ik landde letterlijk vanuit de geestelijke wereld, boem, op aarde, en keek en voelde niet alleen met mijn hart maar opeens ook als vakvrouw naar die oude werken.

De verhouding tot al mijn schilderijen, mijn eigen leerproces en het leerproces van de ander is dwars door de materie heen te willen gaan, om dieper te reiken, aandacht te geven en het contact te maken en te ontvangen in de handeling. Om te luisteren naar het innerlijke, spirituele verhaal achter het beeld, achter de handeling.

Duidelijke afbakening

Door ons doel helder te formuleren ontdekten we het antwoord op die vraag. We willen de meest ideale situatie creëren voor de cursist met ruimte voor de persoonlijke verhouding tot de ikoon en haar betekenis in een leeromgeving die een stevig houvast en een heldere struc-

tuur biedt. Uiteindelijk mag de schildertechniek geen obstakel vormen, het dient houvast te bieden, een mogelijkheid te bieden om dieper te reiken, de ikoon tot jou te laten spreken.

Vakopleidingen Ambacht & Kunst

Zonder enige vorm van druk werkten we en overlegden we samen, we discussieerden en debatteerden, speelden vrij met alle mogelijke vormen van het doorgeven van het vak. We ontwikkelden oefeningen, werkbladen, stelden een literatuurlijst samen en maakten powerpointpresentaties over het leren kijken naar en interpreteren van oorspronkelijke ikonen en kunstgeschiedenis. Zo ontstond de opleiding met ruimte voor diepgang, een intense kijk- en schildertraining naar oorspronkelijke ikonen en het aanleren van alle mogelijke vaardigheden, van de keuze van de houtsoort van de plank tot aan de afwerking van de ikoon.

De missie: Vakmanschap en ambachtelijkheid ontwikkelen in een atmosfeer waarin de cursist een relatie met het werk en de handeling kan opbouwen. Want schilderen is een weg, een ontwikkeling.

Kijk voor meer informatie

www.vakopleidingambachtenkunst.nl

www.boulevardmagenta.nl

Onderzoekt alle dingen en behoudt het goede

Door: Angelica Obino

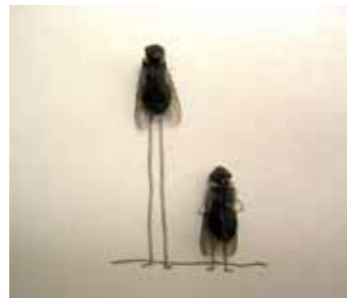
De Documenta te Kassel was een revelatie en een enigma in een.

Als onderwerp had de Curator de urgentie gegeven van een op losse schroeven staande samenleving in al haar facetten. De prestigieuze kunstmanifestatie werd dan ook druk bevolkt door verdrinkende bootvluchtelingen, wrakhout en reportageachtige installaties over thema's die voornamelijk spraken van een politieke engagement en een culturele mengpot van onzekere en opgejaagde medemensen. Twijfelachtige overpeinzingen werden aangespoord door werken die je als beschouwer moesten leiden naar Het Grote Lijden van onze tijd. We lijden aan ons moreel verval, aan onze zogenaamde welvaartsrelativiteit, aan onze koloniale erfenissen, onze genderidentiteitscrises, ons narcisme, onze waste-and-no- future scenario's. Met een leuk bloementafereltje of een mooi romantisch beeldhouwwerk kom je heden ten dage als kunstenaar niet meer weg. En Humor....wat is dat ook alweer? Nergens vond ik een gulle lach slechts ironie of bespotting, en kritiek stonden er op het kunst toneel te kijk. Kassel is groot geworden, na post moderne inclinaties zijn we beland in de generatie in crises

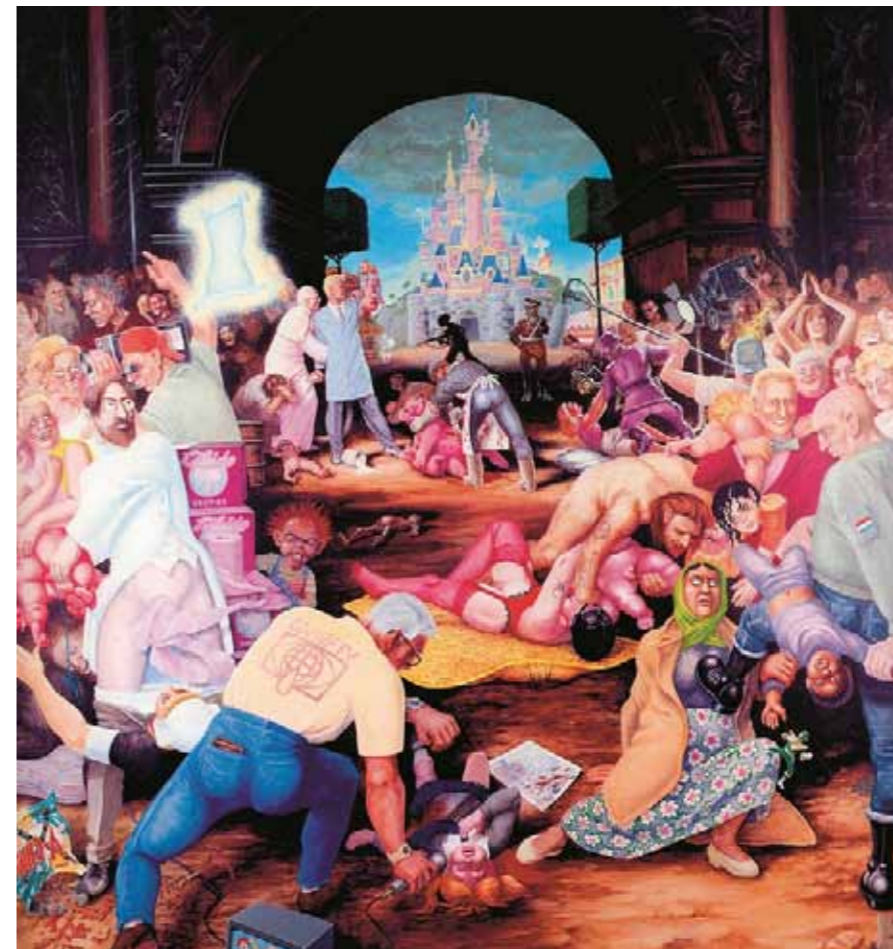
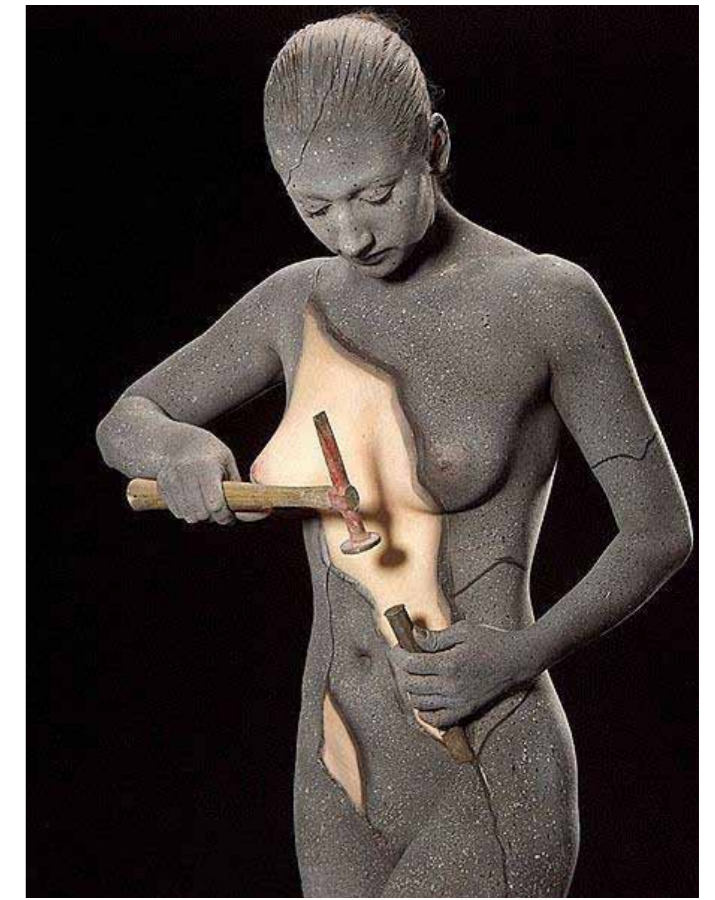
management. We moeten eten, we moeten drinken, we moeten ons laven aan ons verval. Alsof we de laat Romeinse Keizerrijken na streven, al een beetje gek van de loodvergiftiging en overgenomen door op hol geslagen geloofsfanatici. Al met al was het een fascinerende expeditie in de time capsule van hoe men denkt verantwoorde hedendaagse kunst te bedrijven. Wat mij ernstig stoorde was de besloten kunstmanifestatie die 39 euro koste zonder kortingen, waarbinnen in de lofzang op de heilige inzichten werden bezongen, maar buiten waren de straten van Kassel vergeven van de zwervers van allerlei pluimage. Wil je koffie of wat anders eten op de D14 locaties; geen pinverkeer was mogelijk, je broodje worst met Sauerkraut diende je cash af te rekenen. Hoe kan een manifestatie die zo zich idolaat bezig houdt met het wel en wee der mensheid zo omgaan met aan de oppervlakte liggende zweren van het eigen gemeenschapslichaam.....maar voor deze vragen te stellen ben ik kunstenaar en docent beeldende vorming. Ik raad iedereen van harte aan om D14/15 niet te vermijden; en zich te verdiepen in de neo modernistische tendensen.

Humor in de kunst

Natuur 2.0

De beelden in de tentoonstelling onderzoeken wat natuur nu is in de ogen van de kunstenaars. Maken wij als mensen deel uit van de natuur of kunnen wij zelf ook natuur maken? Sommige kunstenaars hebben zich in hun werk laten inspireren door culturen die dicht bij de natuur staan, anderen juist door nieuwe ontdekkingen van de mens. Net zoals in de natuur verandert alles voortdurend. Sommige beelden zijn tijdelijk of vergaan zelfs tijdens de expositie. Ook rituelen en performances maken onderdeel uit van de tentoonstelling.

Recyclebare kunstwerken

Aansluitend op het thema hebben we bewust gekozen voor recyclebare kunstwerken waarbij alle materialen steeds opnieuw gebruikt kunnen worden. Er wordt dus geen afval geproduceerd, aldus kunstenaar Ton Lammers, de bedenker van dit project. De materialen die we gebruiken bestaan uit dingen die kinderen zelf in het bos kunnen zoeken; steentjes, dennenappels, eikels en takjes.

En natuurlijke materialen die door de mens bewerkt zijn, zoals gezaagde stammetjes en houten blokjes, maar ook 'onnatuurlijk' materiaal als plastic afval, gekleurde dopjes en stukjes touw. Deze materialen zijn ook in de tentoonstelling terug te vinden en bevragen het onderscheid tussen natuur en cultuur.

Bostapijt

Tijdens de workshop leggen de kinderen met hun eigen lichaam als uitgangspunt silhouetten met steentjes. De andere materialen worden gebruikt om patronen en versieringen te maken, zodat het kunstwerk uitgroeit tot een bostapijt. Door samen te werken vormen deze tapijten een groene loper, een ode aan moeder natuur.

Meer info: www.kunstlab@taborsky.nl.

Zie ook:
www.fundamentfoundation.nl/educatie/po-bso/
www.facebook.com/kunstlabT/

Bosloper

Educatief programma bij kunsttentoonstelling in het bos

Door *Marika Taborsky*, (Initiatiefneemster Kunstlab)

Van boswachter tot kunstenaar
 Bij de tentoonstelling van Lustwarande, Disruption – Remapping Nature heeft Kunstlab een workshop ontwikkeld voor kinderen van het basisonderwijs. Tijdens deze tentoonstelling in Park de oude Warande in Tilburg tonen

tien kunstenaars werk dat ingaat op de relatie die wij als mens hebben met de natuur. Het programma van Kunstlab bestaat uit een wandeling door de tentoonstelling en een workshop met een kunstenaar in het bos.

Geen *sigaretten*, maar kunst uit *automaat*

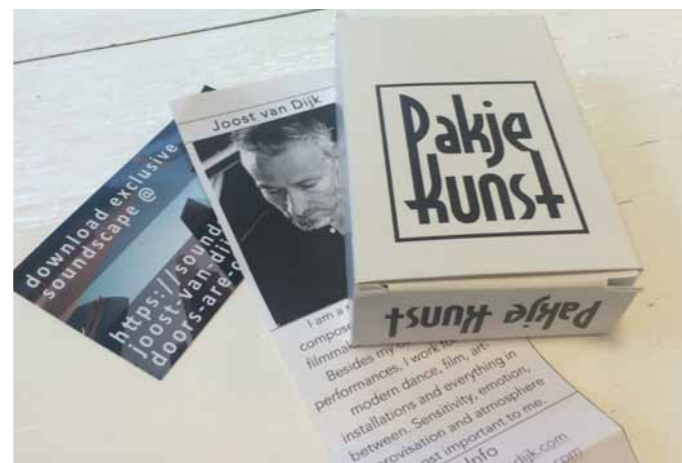
In plaats van een pakje sigaretten trek je voor 4 euro een pakje kunst uit een automaat. Het doel is om regionale kunstenaars een podium te bieden en kunstwerkjes op een laagdrempelige manier naar de mensen te brengen. In ieder pakje zit een uniek kunstwerk met een verhaaltje over de kunstenaar.

Het initiatief van de Tilburgse beeldend kunstenaar Ro-nalt Schrauwen is geïnspireerd op Duitse Kunstautomaten die daar in de openbare ruimte hangen.

Inmiddels in heel Nederland

Dat het initiatief een succes is blijkt wel uit de landelijke media-aandacht die het project kreeg. Inmiddels kun in Den Bosch, Arnhem, Zevenaar, Enschede en Oisterwijk kunst uit een 'Pak Je Kunst-automaat' kopen. Tijdelijk worden hier ook nog eens Nijmegen en Oss aan toegevoegd. Alsof dat nog niet alles is, hebben Decenter, Leeuwarden, Dokkum, Bergen op Zoom, Schiedam,

Rotterdam, Kerkrade, Terneuzen, Vlissingen, Amersfoort en Eindhoven een verzoek ingediend. Momenteel wordt bekeken of het mogelijk is om nog dit jaar een 'Pak Je Kunst-automaat' in deze steden op te hangen..

Opvallend werk deze week op Facebook

Dit kunstwerk is gemaakt door Eelke van Willegen

Nieuw bij www.onlinekunstenaars.nl

Juul Lankreijer

Lerares/dramadocent/radiomaker/juwelier/collagist. volgde 5 jaar lessen bij atelier Smits/Kovacs met de uiteindelijke conclusie, dat mijn beelden/mijn verhalen ontstaan in collages met mixed media. Vaak maak ik politieke statements. Ik leg waarnemingen vast op foto of wordt geïnspireerd door materialen en beelden die op mijn pad komen. Daarmee maak ik een nieuwe werkelijkheid. Voorwaarden zijn: commentaar, humor en soms politiek. Ik herschik de werkelijkheid.

Voor meer informatie:
<https://onlinekunstenaars.nl/overzicht/juul>

Marijke Pel

In 1986 ben ik mijn artistieke loopbaan begonnen bij de Delftse kunstenaar Guus Zuiderwijk. Met potlood, pastelkrijt en vingers als instrument kreeg ik al gauw de smaak volledig te pakken. In de pastels vond ik voldoening in het maken van bijna fotografisch getekende etnische portretten. Geïnspireerd door foto's die mij triggerden door een blik of uitdrukking in de gezichten of gewoon hoe iemand zat of deed. Wat belangrijk was werd benadrukt en wat niet essentieel was voor het portret werd weg gelaten. Al gauw stapte ik over op eerst olieverf en daarna op acryl. Mijn schilderijen vallen op door enerzijds een sprankelend, anderzijds een harmonieus kleurgebruik. Het gebruik van diverse materialen zoals bijvoorbeeld karton, zand en textiel geven hen een ruige diepte. Vaak probeer ik een verhaal, een gevoel of een mening over te brengen met mijn intuïtie en innerlijke emotie als gids. Samen met een mede kunstenaar deel ik een atelier in Leidschendam en treden in gezamenlijk verband naar buiten onder de naam Studio2Kunst

Voor meer informatie:
<https://onlinekunstenaars.nl/overzicht/marijke-pel>

Marian Kraneneborg

Begonnen als hobby, gewoon met potlood portretten tekenen. Daarna op les om met olieverf te leren schilderen. Workshops pastelkrijt en fluid-art gevolgd. Zoveel interesse in verschillende technieken en materialen. Zelf studies en veelvuldig oefenen maakten mijn wereld van kunst breder. Vandaar uit les gaan geven aan volwassenen en kinderen. Nu de eerste stappen gezet in de wereld van een kunstenaar zijn die niet alleen haar kennis deelt maar ook haar werk te koop aanbied. Mijn werk is de moeite waard.

Voor meer informatie:
<https://onlinekunstenaars.nl/overzicht/marian-kraneneborg>

Hilli Kuilman

Het weergeven, interpreteren van het landschap, de waarneming van de natuur, neemt in mijn werk een steeds grotere rol in. Ter plekke maak ik tekeningen en schetsen, maar tevens maak ik heel veel foto's. N.a.v. deze werkstukken ga ik in mijn atelier aan de slag, vaak op groter formaat, als drager gebruik ik linnen en b.v. papier of karton. Ook kom ik zo tot het uitwerken van serie's, waarin b.v. ritme's en grafische structuren de hoofdrol vervullen.

Fotografie is voor mij in mijn werk naast een ondersteuning ook een zelfstandig medium. Ik ga in mijn 2-dimensionale werk uit van de waarneming, maar streef er zeker niet naar om deze fotografisch en realistisch weer te geven.

Ik geef mijn eigen vertaalslag en ben vooral gebiologeerd dus door structuren, grafische patronen, ritmes. Uiteraard speelt ook de compositie een belangrijke rol. Mijn werk gaat een steeds abstractere vorm aannemen. In mijn schilderwerk let ik op contrasten, licht, donker en de sfeer van het afgebeelde. Ik streef ernaar mijn werk een zekere krachtige uitstraling te geven. Ook ben ik altijd al heel erg geïnspireerd door de mens.

Voor meer informatie:
<https://onlinekunstenaars.nl/overzicht/hilli-kuilman>

New

Gratis!

te downloaden in de App Store
de kunst-App:
onlinekunstenaars

met meer dan 4.000 kunstwerken

Pixel Creation heeft de
website voor **Online
Kunstenaars** gebouwd!

**Full-service internet-
bureau voor webdesign
& website ontwikkeling**

Op de juiste manier online zichtbaar!

Website laten bouwen?

**PIXEL
CREATION**

Webdesignbureau Arnhem
www.pixelcreation.nl